

Tasiilammi Suleqatigiippugut tilbagemelding 1. halvår 2022

Indledning:

Det første halvår 2022 har været præget af travlhed. Rammen for vores arbejde er kontrakten med Kommuneqarfik Sermersooq, men derudover arbejder vi målrettet med de anbefalinger politiet opstillede i deres rapport om seksualforbrydelser i Tasiilaq fra efteråret 2019, og med det mandat som Kommuneqarfik Sermersooqs Politik for Udsatte Børn og Familier 2020-2024 har givet os. Hertil er så kommet Grønlands og Danmarks socialministres offentliggjorte anbefalinger til det grønlandsk-danske tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland fra august 2020.

I vores arbejde forsøger vi hele tiden at understøtte disse forskellige rammesætninger, og så vidt muligt at sikre at de tiltag som sættes igang trækker samme vej som disse forskellige rapporter og politikker anbefaler. Efter de første 2 1/2 år i distriktet, er det vores klare konklusion, at det ikke er mangel på strategier og retningsgivende anbefalinger som gør at udviklingen indenfor børne- og ungeområdet i Tasiilaq kan være besværligt, og til tider kan opleves som både langsomt og, at det måske ligefrem går baglæns. Udfordringen er mere, at det kan være svært for lokale borgere, fagprofessionelle medarbejdere og ledere af de forskellige institutioner og indsatser, at overskue hvilke af de mange retningslinjer, der er de vigtigste at følge, og at sortere i de forskellige politikker og tiltag, der hele tiden kommer oveni det allerede vedtagne.

Skulle vi derfor på nuværende tidspunkt komme med en overordnet anbefaling skulle det være, at lave en 10-års helhedsplan for Tasiilaq, i et samarbejde mellem Selvstyret og Kommuneqarfik Sermersooqs direktion og politikere og med en solid lokal inddragelse i udarbejdelsen - og så give hinanden håndslag på at holde sig til denne plan de næste ti år - eller indtil den er gennemført, hvis det sker før de 10 år er gået. En plan, som på overskuelig vis beskriver, hvordan by- og boligudviklingsområdet, skole- og uddannelsesområdet, turisme- og erhvervslivet og det kulturelle/socialt liv tænkes udviklet og understøttet på tværs. Og en plan, hvor der er høj sikkerhed for finansieringen af disse tiltag. Blot som eksempel, kan det fx. virke småt at udskyde byggeriet af et nyt plejehjem i byen, men reelt fjerner man derved livsgrundlaget for byens håndværkere, da de med et gennemsnitsligt indkomstgrundlag i byen på gennemsnitsligt 158.000 kr årligt, er afhængige af offentligt byggeri for at klare sig.

Vi har været i Tasiilaq 4 gange i første halvår af 2022, og har arbejdet med "Det fælles børnesyn" (udsprunget af kommunens politik for udsatte familier), udviklingen af netværket for behandlere i byen (med deltagelse fra skolen, BFC, Selvstyrets rejsehold og os selv), ledelsesudvikling på skolen (bestilt af skolechef Riikki Grønvold), samarbejdet mellem skole og BFC/BFA (udsprunget af et ønske fra Hjørdis Viberg), planlægning af Øst-Grønlands Erhvervskonference (et samarbejde mellem lokaludvalg, Erhvervsråd og

kommunens erhvervschef), den fortsatte udvikling af selvhjælpsgrupper i distriktet (en udløber af borgermøder efter alkoholforbuddet i efteråret 2021), understøttelse af Igdlos samarbejde med det skotske "The Polar Academy" og deres unge med udvekslingsrejser og kulturudvikling (funderet i politiets rapport om at støtte de unges muligheder i byen), fastholdelse af fremdrift i forhold til at få etableringen af byens nye bræt færdigt (et ønske fra Lokaludvalg, Erhvervsråd Øst og Fisker- og Fangerforeningen og Igdlo), etablering af et samarbejde mellem Igdlo og byens kajakklub omkring udvikling af de unges kajaksejlsfærdigheder med deraf følgende muligheder for at arbejde som turistguides (i samarbejde med Kultur og Fritid og kommunens erhvervsafdeling i Nuuk), videre planlægning af "Issaqi"s arbejde med seksualundervisning i byen (på basis af politirapporten fra 2019), kontakt med Natteravnene i Danmark med henblik på at understøtte etableringen af et lokalt Natteravn korps i Tasiilaq (udløber af borgermødet i efteråret 2021), understøttelse af arbejdet omkring etablering af "Forældreforum" - et mødested for forældre med mulighed for samtaler omkring børn og unge opdragelse og udfordringer (udløber af borgermøder i 2021), møde med Gentofte kommune med henblik på evaluering og nytænkning af samarbejdet mellem Tasiilaq og Gentofte kommune (efter ønske fra Hjørdis Viberg), etablering af kontakt med Tove Lading fra DTU's Institut for Arktisk Byggeri med henblik på at sikre koordinering af deres besøg i august og vores arbejde med at øge kendskabet i byen til de tilskudsmuligheder der er ved Selvstyret til renovering af privatejede gamle huse (i et samarbejde med arbejdsmarkedskontoret i byen), hjælp med ansøgninger om støttemidler til diverse borgerinitierede projekter, og mange andre ting. En lidt uventet men meget central opgave for os er at agere som budbringere, oversættere og diplomater. Diplomater på tværs af institutioner, som har svært ved at forstå hinanden. Diplomater på tværs af isen, når det er svært at forstå hvad, der bliver besluttet i Nuuk, eller når det er svært i Nuuk at forstå hvorfor de i Tasiilaq ikke bare gør, hvad man beslutter i Nuuk. Diplomater i forhold til at tale med mange af de initiativtagere, som har hørt om Tasiilaq og gerne lige vil komme til byen og "fikse" udfordringerne. Budbringere imellem mennesker i Tasiilaq, som ikke nødvendigvis har den store erfaring med at skrive ansøgninger, rapporter og forespørgsler. Budbringere til de kommunale instanser, eller instanser i Selvstyret, som kan hjælpe med at få initiativer og ideer til at blive til virkelighed. Oversættere mellem en kultur, som er præget af et lavt uddannelsesnivea, et lavt indtægtsgrundlag, ind i mellem et lavt selvværd, og en uforstående udviklingsorienteret offentlighed, som bare gerne vil have problemerne løst.

Som vi har beskrevet tidligere, så har vi etableret et tillidsfuldt og fortroligt samarbejde med ildsjælene i byen, med ledergruppen og med forvaltningen. Som oftest står de klar med ønsker til, hvad vi skal hjælpe dem med, når vi kommer til byen. Der begynder, at være livsduelige spirer til borgerinitiativer af forskellig art. Og det er en stor tilfredsstillelse at se de forskellige etablerede fora begynde at være levedygtige og noget folk ser frem til at deltage i.

Nedenfor beskriver vi blot nogle få af de indsatser vi har været igang med i foråret 2022. Vi uddyber meget gerne, hvis udvalget ønsker nærmere beskrivelser af andre af vores indsatser, ligesom vi meget gerne koordinerer en af vores ture til Tasiilaq med et udvalgmøde i Nuuk, så I kan få lejlighed til at møde en af os, stille spørgsmål og måske komme med kommentarer til det arbejde vi laver for jer.

"Vi samarbejder om børnene i Tasiilaq" - udvikling af et fælles børnesyn:

Denne del af vores arbejde er udsprunget af kommunens politik for udsatte børn og familier. I politiken beskrives de 11 faktorer som politikerne ønsker at gøre noget ved

indenfor dette område: nedsat forældre evne, psykisk sårbarhed, seksuelle overgreb, vold, stofmisbrug, selvmord, ulykker og drab, boligproblemer, arbejdsmarked og økonomi, bosætningsmønstre og demografiske forhold, organisering af offentlige tilbud og endelig postkolonial kultur.

Man har fra politisk hold ønsket, at vi skal understøtte arbejdet med et øget tværfagligt samarbejde, og meget af vores arbejde i byen bygger på dette ønske. I forhold til det "Vi samarbejder om børnene i Tasiilaq" mødes vi så vidt muligt med alle institutioner indenfor børne- og ungeområdet hver gang vi er i byen. I januar og februar var det ikke muligt at samles på grund af corona, men i marts måned afholdt vi en workshop, hvor der kom ca. 40 deltagere. Her var temaet "At være professionel og privat" i et lille samfund, konflikthåndtering og videndeling. Det er hver gang vi afholder disse workshops tydeligt, at det giver et stort udbytte at mødes og dele erfaringer på tværs. Det kan ind i mellem opleves som tungt, at meget skal oversættes, men denne langsomme form giver plads til at deltagerne kan nå at høre hvad der bliver sagt og at tænke over hvad de selv har oplevet og mener. Det giver rum for udvekslinger på tværs af professioner, på tværs af generationer blandt deltagerne, og på tværs af kulturer. Vi forsøger at invitere gæster, når de er relevant. I denne periode har vi haft gæster med fra Selvstyrets rejsehold og fra MISI, kommunens pædagogisk psykologiske rådgivning. Oplægget i "vores" forum blev efterfølgende gentaget for skolens personale på en pædagogisk dag de afholdt få dage efter med stor lydhørhed og succes. De fleste af de deltagende institutioner har en del uddannede medarbejdere, og her kommer "Vi samarbejder om børnene i Tasiilaq" til at virke som et erfaringsudvekslingssted i forhold til hvordan man kan præsentere nogle af de mere faglige overvejelser for medarbejdere uden den stor teoretiske baggrund.

Samarbejdet med Igdlo om byens unge:

Samarbejdet med Igdlo er en kilde til stor glæde. Nu er der også et dejligt hus til de unge, men også det gamle hus B12 var et sted med hjertevarme, plads til bare at komme og slænge sig, og plads til initiativer og til at få trøst og støtte når der er brug for det. Vores arbejde bygger på vores forpligtelse til at understøtte det tværfaglige arbejde omkring byens børn og unge, men også på politiets rapport fra efteråret 2019, som blandt andet anbefaler helt overordnet at forebyggende indsatser skal tilpasses lokale forhold.

Derudover:

- at øge vidensdeling blandt fagpersoner
- øget fokus på opkvalificering og supervision
- at udarbejde undervisningsmateriale til seksualundervisning til folkeskoleelever i det yngste, mellemste og ældste klassetrin
- at skabe større ansvarsfølelse hos unge mænd og drenge
- fokus på tidlig indsats og forældreansvar i udsatte familier
- fokus på at skabe bedre fremtidsmuligheder for børn og unge i Tasiilaq
- prioritering af sunde og alderssvarende fritidstilbud til børn og unge i byen
- hensigtsmæssig omgang med alkohol
- inddragelse af rollemodeller i det forebyggende arbejde
- optimering af sagsbehandling i anmeldelserne af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq
- forbedring af anmeldelsesmuligheder ved seksualforbrydelser

Vi har, som tidligere rapporteret, arbejdet med at etablere foreningen Issaqqi. Det er en gruppe af unge som har påtaget sig opgaven som rollemodeller i forhold til at lave ung-til-ung seksualundervisning i byen. Denne gruppe har bedt om endnu et kursus, som kommer til at løbe af stablen i efteråret 2022. Vi samarbejder med politiet omkring, at denne gruppe af unge også skal kunne hjælpe politiet i deres indsats omkring ung-til-ung

vold. Vi har søgt og fået fondsmidler til at kunne aflønnede unge fra gruppen når de er ude at undervise, hvilket har virket stærkt motiverende :-). Til efteråret er det planen, at to voksne fra byen skal være føl på kurset, og fremadrettet skal kunne understøtte gruppens arbejde. Derudover er der etableret en støttegruppe bestående af personer fra politiet, BFC, distriktschefen, ungerådgiveren, jordemoder og læge, en af byens psykologer osv. Dette giver de unge et netværk af fagpersoner som de vil kunne hente hjælp og støtte hos, når de skal ud at undervise i noget, ligesom det vil skabe et netværk i deres daglige liv i byen, som kan være med til at understøtte arbejdet med at være rollemodeller. Denne støttegruppe deltog som gæstelærere på det første kursus, og her fik de unge for eksempel viden om rammerne for anmeldelser, hvor man kan få råd om prævention, og så videre.

I Igdlø arbejder vi også med at knytte byens unge til unge andre steder fra. Der er således et samarbejde under udvikling med unge fra Skotland, hvor unge fra Tasiilaq rejser til Skotland for at vandre dette efterår, ligesom vi deltager i den videre udvikling af samarbejdet omkring Gentofte Kommune og deres engagement i byens børn og unges liv.

I forhold til fremadrettede erhvervs muligheder forsøger vi hele tiden at inddrage de unge i de øvrige initiativer vi er involveret i. De har således fået tilbuddet om at deltage i en innovationskonference UNLEASH i Nuuk, og vi har understøttet, at de fik ansøgt om deltagelse i Isskulpturfestivalen (også i Nuuk).

Det er lykkedes at etablere et samarbejde mellem Igdlø, Kajakklubben og museet i byen. Samtidig har Kajakklubben indgået en samarbejdsaftale med kommunen om at formidle kajak- sport og historie til turister i samarbejde med turistoperatørerne. Kajakklubben har fået tilskud fra den østgrønlandske turismepulje til anskaffelse af fire kajaker inklusiv udstyr som de har købt af DGE. Yderligere er der penge til indkøb af kajak-tørdragter. En gruppe unge (ca. 10 personer) er interesseret i at lære at sejle kajak på et niveau, så de kan tilbyde guidede kajakture for turister. Igdlø og kajakklubben samarbejder om, at få de unge igang med at blive kajakuddannede. Senere er der brug for at lave et kursus, der gør dem kompetente nok, og her har kommunens erhvervschef Emil Skjervedal tilbudt at kigge på at finde midler til sådanne kurser. De unge, og medlemmer i kajakklubben er interesseret i at bygge egne kajaker ud fra traditionel tilgang. Museet ser en mulighed i at formidle viden og fortællinger om kajakens kultur og historie, samt finde personer, der kan hjælpe med, hvordan man skal bygge. Måske kan et par af kajakerne være udstillet imens de bliver bygget, så borgere i Tasiilaq og turister kan følge med i processen. SUSNOW ser, at følgende effekter kan opnås i kajakprojektet

- understøtte unge fra Igdlø i at lave en mikrovirksomhed, hvor de kan tjene penge ved at være kajakguides
- Understøtte unge fra Igdlø i at tage aktiv del i at drive og lede kajakklubben
- Understøtte, at børn og unge i Tasiilaq lærer om kajakens plads i deres kultur og historie, samt bruge den aktivt i naturen
- Øge børn, unge og voksnes selvforståelse gennem kontakt med deres historie, kultur og natur. Der er evidens for, at aktiviteter af denne art øger oplevelsen af livskvalitet og mulighed for at magte livet (nedbringelse af selvmord)
- Øge erfaringer med samarbejde på tværs, som kilden til at få ting til at ske

SUSNOW har aftalt med Igdlø og kajakklubben, at vi vil hjælpe med koordinere uddannelsesforløbet for de unge fra Igdlø. Vi vil ligeledes hjælpe kajakklubben med at lave en kajak-camp i august for hele byen med særlig fokus på, at øge interessen for kajaksport. SUSNOW understøtter ligeledes kajakklubbens idé om at få skabt et fælleshus

for byens foreninger, hvor der er plads til opbevaring af udstyr, et værksted, fælles foreningslokaler, hjælp til etablering af mikrovirksomheder.

Vi arbejder ligeledes med at understøtte deres deltagelse i byggeriet af det nye Bræt i byen, omend dette forløb er et kapitel for sig.

Samarbejdet mellem skolen og BFA:

Vi blev i efteråret 2021 anmodet om at udarbejde en ramme for samarbejde mellem BFA og skolen. Dette har vi gjort, men som så mange andre steder er arbejdet med at få rammen sat i spil løbet ind i store og mange udskiftninger af nøglepersoner. Skolens speciallærer sagde sin stilling op og rejste i november, direktøren for Børn og Familier i Nuuk fik ikke sin kontrakt forlænget, der blev ansat en fagchef i to måneder, derefter en anden, senest har skoleinspektøren fratrådt sin stilling og en ny er ved at blive ansat.. Dokumentet for samarbejde er blevet vel modtaget hver gang det er blevet fremlagt, men med de mange skift af nøglepersoner er det noget op ad bakke at få det implementeret. Der arbejdes på en tilsvarende samarbejdsramme mellem sygehus og BFA, som vi støtter udarbejdelsen af.

Organisering af Brættet

Det har været en central opgave for os at understøtte etableringen af det nye Bræt i byen. Dels vil det understøtte byens mange fiskere og fangere (de er ca. 70 erhvervsaktive), dels vil det give mulighed for at byens borgere kan få en højere kvalitet kød, fisk og vildt til deres daglige madlavning. Det vil yderligere give mulighed for at behandle råvarerne på en sådan måde, at det bliver muligt at sælge dem til butikken, og således også understøtte de erhvervsdrivendes mulighed for at øge omsætningen lokalt. Arbejdet her har været præget af den store udskiftning i kommunens teknik og miljøafdeling, hvilket betyder, at historien om hvad der er sat igang er gået tabt. Hertil kommer, at kommunens erhvervschef, som var en af kontaktpersonerne ind i forvaltningen i Nuuk, har fået andet arbejde. Byggematerialerne til brættet ankom med sidste skib efteråret 2021, og ikke som aftalt med det første var det ikke muligt at færdiggøre projektet i 2021. Materialerne har stået vinteren over forskellige steder i Tasiilaq, og det har været noget af et puslespil at finde alle colli frem igen. Nye medarbejdere i kommunens anlægsafdeling har konstateret, at der i 2022 ikke er afsat penge til færdiggørelsen, hvilket betyder, at arbejdet ikke har kunne iværksættes i år endnu. Vi har således brugt tid på at etablere kontakt til de nye folk i forvaltningen, at genetablere den røde tråd i projektet og at sikre at der nu igen kommer tryk på kedlen. Om det lykkes at få det færdigt i år vides i skrivende stund endnu ikke, men vi arbejder på sagen. Målet har været at få brættet klar til indvielse ved erhvervskonferencen, som skal holdes i byen til september, men det kommer vist til at knibe.

SUSNOW laver løbende opfølgning på de involverede parter og projektets fremgang.

Kontakter til DTU Arktisk Byg

Som det fremgår både af kommunens politik for udsatte børn og familier, af politiets rapport, og af Lokaludvalgets idekatalog for vores arbejde, er arbejdet med at skaffe gode og sunde boliger til alle i byen et centralt element for den videre udvikling af børn og unges livsvilkår i byen. Vi samarbejder derfor på forskellige fronter med instanser, som arbejder med boligmassen i byen. Vi har lavet en samarbejdskontrakt med Iserit om at understøtte borgerinddragelse i deres kommende byggerier i byen. Vi arbejder med at udbrede

borgernes kendskab til de tilskudsmuligheder, der findes i forhold til forbedring af små og gamle boliger. Her har vi taget kontakt til Tove Lading fra DTU Arktisk Byg og Kåre Henriksen fra Aalborg Universitet, som kommer til Tasiilaq i august. De skal lave en undersøgelse af, hvordan man bedst kan modernisere 1-familiehuse i træ. Undersøgelsen er i regi af ABC-projektet, hvor man kigger på bygningsmassen i Grønland. Tove laver efterfølgende en kort opsummering af, hvad de har fundet ud af bedst kan betale sig i forhold til vedligehold og modernisering af pågældende huse i Tasiilaq. Kåre fortsætter besøget med at tage ud i bygderne for at undersøge fremtidige erhvervsudviklingspotentialer. Dette gør han i regi af et stort EU-forskningsprojekt, hvor Aalborg Universitet har et underprojekt kaldet Future Lives in Arctic. Søren er i Tasiilaq i august samtidig med dem, og vil følge dem lidt rundt i byen til forskellige kontaktpersoner. Endelig kigger vi på alternative finansieringsmuligheder af bygning af boliger og infrastruktur. Dette samarbejde er først på tegnebrættet, så det vil vi orientere mere om så snart der er mere substans.

Afslutning:

Vi håber, at vi med vores halvårsrapporter skaber mulighed for, at I kan følge med i, hvad vi laver i Tasiilaq og, at I får et billede af både de ind i mellem hurtige succeser og det, som går langsomt eller i fisk. At arbejde med borgerinvolvering er langsomt tålmodighedsarbejde, hvor tilliden mellem os og byens befolkning er afgørende for hvad, der kan ske. Vi skal på en og samme tid være målrettede og resultatorienterede, og starte langsomt op og sætte farten ned. Det er et arbejde fyldt med dilemmaer og udfordringer, men vi vil ikke på nogen måde være dette arbejde foruden. Det er med stor glæde og ydmyghed vi arbejder i distriktet. Vi håber I gennem vores beretninger også kan se, at det nytter noget, al bøvlet til trods.

Vi begynder nu også at have erfaringer med hvad der skaber problemer hvad, der får initiativer til at gå i stå og/eller blive nedlagt. Og hvad, der slår nogle af borgernes projekter tilbage til start. Det er en KÆMPE udfordring i byen, at der er så stor udskiftning af ledere. I de 2 1/2 år vi har været i byen er der skiftet ud på skoleinspektørposten to gange (med to konstitueringer af en af viceinspektørerne indimellem også), på BFC/BFA er der skiftet ud og omstruktureret 3 gange, museet har skiftet chef, Igdlo har den 3. chef siden vi ankom, børnehjemmet har skiftet forstander to gange, der er både etableret og nedlagt et ungecenter med fire medarbejdere, som kom og gik i løbet af fire måneder. Disse mange udskiftninger gør samarbejdet og det tværfaglige ledelsesarbejde omkring børnene i byen svært. Ledergruppen mødes månedligt, men med tjenesterejser, ferier, og disse udskiftninger af kolleger (med fyringer som den mest udtalte årsag), er det svært at skabe den fælles tværgående tillid og ledelsesstrategi, der blev lagt op til ved etableringen af distriktslederstillingen i 2018. Vi har understøttet Hjørdis Viberg i udarbejdelsen af udkast til en mere sammenhængende ledelsesstruktur for distriktet. Vi har hjulpet med input til, hvilke områder, der kan være fokus på i et kommende frikommuneforsøg, og dermed bidraget med vores viden til at skabe fremtidige rammer, der kan understøtte udviklingen af en bæredygtig fremtid for børn og unge i Tasiilaq og bygder. Vi deltager meget gerne i en uddybende samtale om hvordan man kan skabe rammer og strukturer, der kan understøtte den lokale udvikling. Dette er noget vi har arbejdet med i mange andre kommuner.

Med venlig hilsen

Søren Skov og Pernille Thorup

